

Kodanikuühiskonna Sihtkapitali strateegia aastateks 2021 - 2024

Strateegia alus on Riigikogus 12. detsembril 2002. aastal heaks kiidetud Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon ning Vabariigi Valitsuse Kodanikuühiskonna programm aastateks 2021 - 2024. SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) põhikirjaline eesmärk on võimestatud, avalikes huvides tegutsevad vabaühendused, tugev kodanikuühiskond ja aktiivsed inimesed.

Oma tegevuses lähtume väärtustest, milleks on **koostöö, hoolivus, ausus ja läbipaistvus, asjatundlikkus:**

- **Koostöö** - see on üks sotsiaalse kapitali kasvamise eeldusi ning sellele toetudes on ühiskondlike probleemide lahendamine mõjusam kui olukorras, kus erinevad osapooled on vastandatud. Teeme oma eesmärkide saavutamiseks koostööd vabakonna, kohalike omavalitsuste, riigiasutuste ja ettevõtetega. Toetuste, tugitegevuse ja nõustamise abil kasvatame kogukondade ja vabaühenduste koostöökogemusi ja -oskusi.
- **Hoolivus** - arvestame vabakonna mitmekesisuse ning selles osalevate ühingute erinevate vajadustega, oleme suhtluses paindlikud, arvestavad ja inimlikud ning küsime tagasisidet, et oma tegevust vabakonna suunal mõjusamaks muuta. Oma tegevuses ja otsustes järgime mitmekesisuse, ligipääsetavuse ja keskkonnasäästlikkuse põhimõtteid. Väärtustame oma meeskonnas kolleegide tuge ja vastastikust hoolivust.
- **Ausus ja läbipaistvus** - oleme poliitiliselt sõltumatud, järgime vabaühenduste riigieelarvest rahastamise põhimõtteid ja oleme eeskujuks teistele avalikest vahenditest rahastajatele. Vältime huvide konflikti, hoiame otsustusprotsessi läbipaistvana ning ootame ka toetuse saajatelt avatust oma töös. Toetusi on võimalik taotleda ja kasutada liigse keerulisuse ja bürokraatiata.
- **Asjatundlikkus** - meie fookuses on vabaühenduste võimekus ja mõju teravamate ühiskondlike probleemidega tegelemisel. Toetuste kavandamisel, taotlejate juhendamisel ning oma tegevuses oleme teadmispõhised, toetume mõjuanalüüsidele ning parimate ekspertide hinnangutele. Rahastajana julgeme katsetada, et leida paremini töötavat toetuspraktikat ja innustame ka vabaühendusi otsima ning kasutama mõjusamaid lahendusi oma töös.

Missioon

Kodanikuühiskonna Sihtkapital on toetus-, arendus- ja tugikeskus, mis jõustades vabaühendusi toetab kogukondi ja kodanikuühiskonda.

Visioon aastaks 2024

Eestis on elujõuline kodanikuühiskond, kus mõjusad vabaühendused ja aktiivsed kogukonnad on kasvulavaks omavahelisele koostööle, aktiivsele osalusele ja kodanikuteadlikkusele.

Selleks keskendume aastatel 2021-2024 kolmele mõjusuunale:

1. Aktiivne osalus ja kodanikuteadlikkus

Meie tegevuse siht on hooliv ühiskond, kus on julged ja tegusad kodanikud. Osalust ja kodanikuteadlikkust saame tõsta vabaühenduste võimekuse toetamise kaudu - kui vabaühendused suudavad ühiskondliku arengu edendamisse ja probleemide lahendamisse kaasata rohkem inimesi, esindada kogukondade huve, kannavad edasi osalusedemokraatia edenemiseks olulisi väärtusi ja on oma tegevuses mõjusad, aitab see kaasa kodanikuosaluse ja -teadlikkuse kasvule.

Eraldi pöörame tähelepanu eestvedajate toetamisele, et oleks piisavalt neid, kes oskavad teisi innustada ja kaasata ning selliselt koostööd korraldada. Meie toetused ja tugitegevus on sihitud nii, et see aitab vabakonnal kasvada ja areneda erinevates valdkondades, aga toetab ka erinevas vormis ja haardega tegutsevate vabaühenduste arengut.

Jälgime, et kodanikuühiskonnas osalemise võimaluse saavad erinevad ühiskonnagrupid, planeerides eraldi tugitegevust või konkursse nende julgustamiseks. Kodanikuteadlikkust ja motivatsiooni suurendame edulugude ja parima praktika jagamisega.

Sellel suunal on meie tegevuse sihiks:

- **võimekad vabaühendused ja sotsiaalsed ettevõtted;**
- **erinevate ühiskonnagruppide võrdselt aktiivne kaasatus vabakonna tegevusse;**
- **suurem teadlikkus kodanikuühiskonnast ja ühiskondlike protsesside mõjutamise võimalustest.**

Tegevus ja tulemused:

<p>Arenguhüppe taotlusvoorud vabaühendustele: toetame kodanikuhariduslikku tegevust ja väärtuste edendamist, osaluseks ja koostööks vajalike oskuste kasvamist, vabakonna organisatsioonide tulubaasi kindlustamist (sh rahastusallikate mitmekesistamist), tegevusmodelite mõjusamaks kohandamist, koostöövõrgustike laiendamist jms.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - toetused on jagunenud erinevate valdkondade, piirkondlike ja üle-eestiliste, kodanikuühiskonna horisontaalsete teemade lõikes; - arenguhüppe toetuse saajate jätkusuutlikkus, sh areng vastavalt toetuse saaja enda poolt määratud indikaatoritele.
<p>Avatud konkursid vabakonnale suunatud piirkondliku ja üle-eestilise tugitegevuse korraldamiseks, sh vabaühenduste juhtide järelkasvu toetamiseks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - paranenud on eestvedajate pädevus; - paranenud on nii eesti - kui muukeelsete organisatsioonide võimekus erinevates valdkondades.
<p>Toetame väliseesti väljaandeid uudiste ja informatsiooni vahendamisel, Eestiga ühtekuuluvustunde tugevdamisel ning eesti keele ja kultuuri hoidmisel ning arendamisel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Suurenenud on väliseesti väljaannete jätkusuutlikkus; - kasvanud on väliseesti väljaannete võimekus oma eesmärgi saavutada; - kogutud ja jagatud on parimad praktikad ja uudsed lahendused.
<p>Vabaühenduste ühtlase tasemega nõustamine kogu Eestis nende töö alustamiseks, tegevuse korraldamiseks ja toetuste taotlemiseks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vabaühenduste rahulolu nõustamisteenusega on kõrge (sh soovitusindeks); - vabaühenduste rahulolu tugitegevusega on kõrge.
<p>Tunnustamine ja edulugude jagamine, järjepidev kommunikatsioon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kasvanud on toetuse saajate nähtavus meie kommunikatsioonikanalites.

Sellel suunal tegevuse mõju näitab: püsivate vabatahtlike ja püsiannetajate osakaalu kasv elanikkonnas, vabatahtlikkuse määra suurenemine erinevate ühiskonnagruppide seas, kodanikuühiskonna organisatsioonides osalemise määr ja palgatöötajate olemasolu.

2. Võimekad ja hoolivad kogukonnad

Kogukond on ühtsetel väärtustel põhinev, oma liikmete vajadusi märkav ja neile keskenduv, probleemidele lahendusi pakkuv ja neid lahendusi ellu viiv võrgustik, mis ühendab kas ühe piirkonnaga seotud või ühiste huvide alusel koondunud inimesed. Kui kogukonnad on hoolivad, avatud ja tegusad, tugevneb ka kodanikuühiskond.

Toetame kogukondlikusse koostöösse ja huvikaitsesse panustavate organisatsioonide võimekuse kasvu, aitame selle kaudu suurendada ühistegevust kogukondade sees ja ka kogukondade vahel. Vabaühenduste kõrval nõustame ka mitteformaalseid algatusi, mis on saanud alguse motivatsioonist esindada konkreetse kogukonna huvisid.

Aitame kaasa sellele, et paraneks üldine teadlikkus kogukondade olemusest ja rollist, toetame kogukondade koostööpraktikat ja jagame edulugusid. Alustame kogukondade arendajate võrgustumist toetava tegevusega ning nõustame kohalikke omavalitsusi kogukonna kaasamise oskuste ja praktika parandamiseks.

Sellel suunal on meie tegevuse sihiks:

- **teadlikkuse kasv kogukondade olemusest;**
- **laialdasem kogukondlik koostöö.**

Tegevus ja tulemused:

Toetame tegevust, mis on suunatud kogukonna motiveerimisele, aktiveerimisele ja võrgustumisele.	<ul style="list-style-type: none">- nõustamise ja toetuste tulemusena on suurenenud inimeste kaasatus kogukondlikesse ettevõtmistesse ja kohaliku elu edendamise algatustesse;- kogukondlikest algatustest on saanud alguse valdkondlikud muutused;- mõõdetud on koostöö, kaasatus ja valdkondlikud muutused.
Tugitegevuse raames toetame kogukondades uute osalemisvõimaluste katsetamist ning korraldame kogemuse jagamist (kogukondade mentorprogramm vms).	<ul style="list-style-type: none">- läbi on viidud kogukondade võimekuse tõstmise programm;- esile on toodud ja kommukeeritud head näited ja parim praktika kogukondade kaasamisest ja osaluse soodustamisest kogukonnas .

Pakume kogukondadele, sh juriidilise vormita kodanikualgatustele ja kohalikele omavalitsustele, proaktiivset nõustamisteenust.	<ul style="list-style-type: none"> - kaardistatud on kogukondade vajadused; - suurenenud on kohalike omavalitsuste osakaal, kes kasutab meie abi kogukondliku koostöö edendamisel.
Kogume, kirjeldame ja kommunikeerime parimat koostööpraktikat.	kaardistatud, analüüsitud ja kommunikeeritud on: <ul style="list-style-type: none"> - kodanikuühiskonna kaasamise hetkeolukord kohalikes omavalitsustes; - kodanikuühiskonna kohaliku tasandi rahastamispraktika; - suurenenud on koostöö kogukondade ja kohalike omavalitsuste, kogukondade ja erinevate kodanikuühiskonna organisatsioonide ning kogukondade endi vahel.
Aitame sisustada ja käivitada kogukonnakoordinaatorite töö.	<ul style="list-style-type: none"> - on loodud kogukonnakoordinaatori ametijuhend.

Sellel suunal tegevuse mõju näitab see, kui toimib kohalike omavalitsuste ja kogukondade vaheline koostöö, kogukonnad osalevad kohaliku elukeskkonna kujundamises.

3. Koostööle toetuv ühiskond

Meie väärtuseks on koostöö ja dialoog ühiskondlikele probleemidele lahenduste otsimisel ning ühise visiooni nimel tegutsemisel. Toetame sotsiaalset innovatsiooni, koostööoskuste suurenemist vabakonnas ja ka koostööd erinevate sektorite vahel, et suurendada kodanikualgatuse mõju nii kogukonnavajadustega tegelemisel kui poliitikate kujundamisel ja nende rakendamisel.

Selleks pakume taotlusvoorude ja konkursside abil toetust koosloomeliseks katsetamiseks ning eri osapooli kaasavate koostöömudelite käivitamiseks. Ühendustele, kes loovad töötavad koostöömeetodid, anname toetust nende jagamiseks ja tutvustamiseks. Tugitegevuse ja nõustamise kaudu toetame koostöösuhete loomist ja parandamist avaliku sektori (riik, kohalik omavalitsus), erinevate asutuste, vabaühenduste ja gruppide vahel, sh rahvusvahelist koostööd, mis võimaldab partneri otsingut, parima praktika jagamist ja tuge võrgustike arendamiseks.

Sellel suunal on meie tegevuse sihiks:

- **vabakond kasutab uusi koostöö- ja koosloome mudeleid;**
- **sotsiaalne innovatsioon on toetatud ja kasutatavad tulemused on kommunikeeritud;**
- **Eestis tegutsevate vabaühenduste laialdasem rahvusvaheline koostöö.**

Tegevus ja tulemused:

<p>Algatame ja toetame tugitegevusena uute koostööfondide ja –mudelite kasutuselevõttu ning olemasolevate (nt NULA) laiendamist.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kasvanud on meie toel käivitatud püsivate koostööalgatuste arv; - töösse on võetud uued mõjusad lahendused (inkubaatorid, koostöö, disainmõtlemine, osalev või kaasav rahastamine jms) koostöö ja koostöö soodustamiseks.
<p>Tugitegevuses on olulisel kohal koostöö ja partnerluse edendamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - meie tegevussuundades kasutatakse ja arendatakse koostööd vabaühenduste ja teiste asutustega; - meil on oma tegevuspraktikast häid näiteid, mida kommunikeerida.
<p>Koostöö on taotlusvoorudes läbivaks väärtuseks, sh eelistatakse koostööle toetuvaid ühendusi ja projekte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kasvanud on vabaühenduste arv, kes toetuvad probleemide lahendamisel ja algatuste kavandamisel koostööle.
<p>Kasvatame sotsiaalse innovatsiooni alast kompetentsi eesmärgiga tõsta sellealast teadlikkust ühiskonnas, jagades ja kommunikeerides parimat praktikat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kompetentsi toel on tekkinud juurde mõjusaid koostöömehhanisme algatusi ühiskondlike probleemide lahendamiseks
<p>Toetame vabaühenduste rahvusvahelist koostööd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - kasvanud on Eesti vabaühenduste võimekus osaleda aktiivselt rahvusvahelistes võrgustikes; - rahvusvaheliste koostööprojektide tulemusel on kasvanud Eesti vabaühenduste võimekus saavutada oma põhikirjalisi eesmärke; - jagatud ja kommunikeeritud on head näited vabaühenduste rahvusvahelise koostöö projektidest; - kaardistatud ja jagatud on projektide raames arendatud koostöövõimekus ja nende mõju ühenduste tegevusele.
<p>Edendame partnersuhteid rahvusvaheliste fondidega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Eesti vabakond on saanud lisatoetust ja kogemusi oma tegevusele; - tõusnud on meie teadmised rahvusvahelistest fondidest ja kompetentsi koordineerimisest; - tõusnud on meie rahvusvaheline

	nähtavus; - saadud on lisarahastust rahvusvahelise koostöö soodustamiseks.
--	---

Sellel suunal tegevuse mõju näitab sotsiaalse innovatsiooni tulemusel tekkinud koosloomeliste algatuste arv ning vabaühenduste osakaal, kes teevad koostööd teiste vabaühendustega, kohalike omavalitsustega, riigiasutustega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Eesmärged viime ellu tegutsedes kolmes rollis:

1. **Kodanikuühiskonna rahastaja.** Korraldame konkursse ja taotlusvoorusid, mis aitavad suurendada vabaühenduste mõju. Selleks oleme tähelepanelikud ühiskondlike vajaduste osas ja arvestame vabakonna vajadustega. Otsime pidevalt uusi mõjusamaid rahastamis- ja toetamisstrateegiaid ning kaasame sellesse vabaühendusi ja kogukondi.
2. **Kodanikuühiskonna arendus- ja toetuskeskus.** Pakume tugitegevust mõjusate koostöömudelite arendamiseks ja levikuks, eestvedajate ja organisatsioonide võimestamiseks. Igas maakonnas on võimalik vabaühendustel, kogukondadel ja ka kohalikel omavalitsustel saada nõu ja abi oma algatuste käivitamiseks, arendamiseks ja toetuse leidmiseks. Nõustamisteenuse pakkumisel oleme proaktiivsed, ambitsioonikad ja kogukonnakesksed, tagame nõustajate täiendkoolituse ning ühtlustame teenuse kvaliteedi kogu Eestis.
3. **Kodanikuühiskonna hääleoru.** Vahendame kodanikuühiskonna ja riigi huve. Toetame kodanikuühiskonna suursündmusi, sest need võimendavad vabakonna koostööd ja sõnumeid. Oma toetusmeetmete kaudu panustame nii üleriigiliste kui kohalike huvikaitseorganisatsioonide võimekusse, et aidata neil tõstatada ja juhtida vabakonna arenguks ning kodanikualgatuseks olulisi arutelusid. Kohalikule huvikaitsele anname jõudu juurde eristades vajadusel taotlusvoorus üle-eestilised ja piirkondlikud vabaühendused/taotlused.

Strateegia elluviimiseks on vajalik meie areng organisatsioonina. Selleks on järgmisel neljal aastal tähtis tegeleda järgmiste eduteguritega:

- Piisavad ressursid eesmärkide elluviimiseks. Meie tegevusvaldkond laieneb ning mõjus tegutsemine ja muutuste juhtimine tagab piisava eelarve olemasolu.
- Meeskonna kompetents ja areng. Tagame meie meeskonna ning maakondlike nõustajate arengu ja regulaarse enesetäiendamise, et kasvada tuntud ja usaldatud vabakonna tugi- ja nõustamiskeskuseks.
- Digilahenduste kasutuselevõtt ja automatiseerimine. Automatiseerime tööprotsesse ja võtame kasutusele uudseid lahendusi taotlusvoorus ning konkursside korraldamisel ja toetuse saajatega suhtlemisel. Digilahenduste kasutuselevõtt aitab paremini sihtrühmadeni jõuda, toetab nõustamist, tulemuste ja mõju hindamist, oskuslikku reageerimist ja võimaldab seada fookuse meie arenemisele kompetentsikeskuseks.
- Analüüs ja teadmispõhisus, mõju hindamine. Oleme vabakonnale eeskujuks oma tegevuse teadmispõhises planeerimises, hindamises ja korraldamises. Rakendame uue mõju

hindamise süsteemi, mis aitab programme, rahastusmudeleid ning nõustamissüsteemi analüüsida, hinnata ning paremaks muuta.

- Kontakt vabaihenduste ja kogukondadega. Teades ja tundes vabaihendusi ja nende vajadusi oleme suhetes inimlik, sõbralik ja usaldusväärne.
- Nähtavus ja kommunikatsioon. Tõhus kommunikatsioon nii eesti kui vene keeles aitab suhelda sihtrühmadega, aga toetab heade näidete kommunikeerimise abil ka strateegiliste eesmärkide elluviimist.

Strateegia elluviimine ja elluviimise hindamine.

Viime oma strateegiat ellu igaks aastaks koostatavate tegevuskavade abil. Tegevuskavad lähtuvad strateegiaga seatud sihtidest. Iga aasta lõpus hindame tegevuskava elluviimist ning seda, mil moel oleme oma tegevusega saavutanud soovitud tulemusi. Nõukogu arutab igal aastal meie tegevuse mõju ning teeb ettepanekud järgneva aasta tegevuse täpsustamiseks, vajadusel algatab strateegia muutmise.

Mõisted

Kodanikuühiskonna* all mõistetakse inimeste omaalgatuslikku koostööd, et kaitsta ja viia ellu oma huve ning osaleda avalike asjade arutamisel ja nende üle otsustamisel, ent ka sellist koostööd võimaldavaid ühendusi, võrgustikke ja institutsioone.

Kogukond* on enamasti teatud piirkonnas elav kindlat tüüpi sotsiaalsete suhete võrgustikuga seotud inimeste rühm. Kogukonnad võivad olla ka valdkonna- või huvipõhised. Kogukonnakeskne lähenemine on arusaam ja tööviis, mille kohaselt selgitatakse välja probleemid ja leitakse neile lahendus koos sihtrühmadega (kogukondadega).

Vabaihendus on mittetulundusühing või sihtasutus ja nende katusorganisatsioon juhul, kui nad pole asutatud avaliku võimu või äriettevõtte poolt ja nende administratsioon on avalikust võimust ja äriettevõtetest sõltumatud. Vabaihenduste kogumit nimetatakse vabakonnaks.

Sotsiaalne innovatsioon on sektorite ülene mõtteviis uute algatuste kujundamisel ja nende elluviimisel. Sotsiaalne innovatsioon hõlmab loomingulisi ning uusi väärtusi loovad lahendusi ühiskondlikele probleemidele, millel on pikaajaline mõju, mis loovad uusi suhteid, parandavad koostööd ning tõstavad inimeste heaolu.

Viited:

*Kodanikuühiskonna programm „Tugev kodanikuühiskond“ 2021–2024